

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
33-12

meddelad i Stockholm den 27 maj 2013

KLAGANDE

AA

Ombud: Advokat Peter Winn
Advokatfirman Winn AB
Östra Larmgatan 1
411 07 Göteborg

MOTPART

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 2 november 2011 i mål nr 3285-11

SAKEN

Sjukersättning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med ändring av kammarrättens dom förklarar Högsta förvaltningsdomstolen att den retroaktivt beviljade sjukersättningen till AA ska minskas med belopp som svarar mot halv sjukpenning för perioden augusti 2006 – juni 2008.

Dok.Id 131913

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

BAKGRUND

AA fick genom dom av Högsta förvaltningsdomstolen den 20 juli 2010 rätt till halv sjukersättning för perioden augusti 2006 – juni 2008. Försäkringskassan beslutade därefter att AA inte hade rätt till någon utbetalning med anledning av domen. Grunden för det var att han under tiden 9 februari 2007 – 30 juni 2008 hade fått sjukpenning utbetald med högre belopp än vad sjukersättningen uppgick till och att sjukersättningen därför skulle minskas med stöd av 17 kap. 1 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL. Förvaltningsrätten fann att Försäkringskassan endast haft rätt att minska AAs sjukersättning med ett belopp som svarade mot halv sjukpenning för samma period som sjukpenning betalats ut, dvs. 9 februari 2007 – 30 juni 2008. Kammarrätten beslutade i det nu överklagade avgörandet att avräkning skulle göras för den retroaktiva perioden i dess helhet.

YRKANDEN M.M.

AA yrkar att sjukersättning för tiden 1 augusti 2006 – 8 februari 2007 ska betalas ut utan avräkningsrätt för Försäkringskassan. Han anför bl.a. följande. Eftersom sjukersättningen inte avser samma tidsperiod som den utbetalade sjukpenningen kan avräkning inte komma i fråga. Ingen beloppsdel av retroaktivt beviljad sjukersättning svarar mot sjukpenning. Det saknas rättsligt stöd för kammarrättens slutsats.

Försäkringskassan medger delvis bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Genom en lagändring i AFL slopades det tidigare kravet att avräkning mellan ersättningar skulle ske månad för månad. Samordningen i målet ska således även innefatta perioden 1 augusti 2006 – 8 februari 2007. När det sedan gäller hur stor minskning som sammantaget ska göras på den retroaktiva sjukersättningen för den sjukpenning som har betalats ut under den retroaktiva tiden, bör man beakta att AA under en del av den retroaktiva perioden har uppburit hel sjukpenning. Den hela sjukpenningen har betalats ut på grund av att han under den avsedda perioden ansågs helt sakna arbetsförmåga till följd av sin sjukdom. Han har sedan beviljats

halv sjukersättning. Under den period han uppbar hel sjukpenning kan därför inte mer än hälften av den utbetalade hela sjukpenningen anses svara mot den retroaktivt utbetalade sjukersättningen.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

Enligt 17 kap. 1 § första stycket AFL gäller följande. Om en ersättning enligt lagen eller en annan författning betalats ut av Försäkringskassan och en annan ersättning senare beviljas retroaktivt enligt lagen för samma tid som den tidigare utbetalade ersättningen ska den retroaktiva ersättningen minskas. Minskningen ska ske med det belopp som överstiger vad som skulle ha utgetts för perioden om beslut om båda ersättningarna hade förelegat samtidigt.

Bestämmelserna i 17 kap. 1 § första stycket AFL fick sin i målet aktuella lydelse genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 1993. I förarbetena (prop. 1992/93:30 s. 39) sägs att lagändringen innebär att den avräkning som ska ske mot retroaktivt beviljad ersättning enligt AFL ska göras för den retroaktiva perioden i sin helhet, och detta även om den tidigare utbetalda ersättningen inte utgetts löpande. Genom lagändringen slopades det tidigare kravet att avräkning mellan ersättningarna skulle ske månad för månad.

Ett övergripande syfte med reglerna om samordning av olika förmåner är att den försäkrade inte ska bli ekonomiskt överkompenserad. Det har kommit till uttryck i den ovan angivna bestämmelsen i 17 kap. 1 § första stycket andra meningen AFL om att den sammanlagda ersättningen inte ska överstiga vad den försäkrade skulle ha fått om beslut om båda ersättningarna hade fattats samtidigt. Syftet att undvika överkompensation anfördes också som ett av skälen vid slopandet av den månatliga avräkningen (a. prop. s. 34).

AFL är upphävd men är tillämplig i målet enligt 1 kap. 3 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken. Bestämmelser motsvarande dem i 17 kap. 1 § första stycket AFL finns nu i 107 kap. 2 § socialförsäkringsbalken.

Frågan i målet är främst om minskning av den retroaktivt beviljade sjukersättningen till AA ska göras för den retroaktiva perioden i dess helhet eller endast för den tid som den tidigare utbetalade sjukpenningen avser.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Ordalydelsen i 17 kap. 1 § första stycket AFL ger ett visst utrymme för olika tolkningar i fråga om hur minskningen av den retroaktiva ersättningen ska beräknas. Av förarbetena framgår emellertid klart att avsikten var att avräkning ska göras för hela den period som den retroaktiva ersättningen avser oavsett om en annan förmån enligt lagen beviljats för hela eller bara en del av den perioden. Även det förhållandet att reglerna syftar till att inte överkompensera den försäkrade talar för att hela den retroaktiva perioden ska beaktas vid avräkningen. En sådan tolkning av bestämmelserna är enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening förenlig med lagtexten. Avräkning ska därför göras med utgångspunkt från den retroaktiva perioden i dess helhet.

AA har retroaktivt beviljats sjukersättning för perioden augusti 2006 – juni 2008. Mot bakgrund av vad som anförts ska avräkning därför göras även för den tid, 1 augusti 2006 – 8 februari 2007, då han inte beviljats någon annan förmån enligt AFL.

Under en del av perioden för den retroaktivt beviljade halva sjukersättningen, närmare bestämt 19 december 2007 – 28 januari 2008, har AA fått hel sjukpenning. I en sådan situation gäller enligt RÅ 2003 ref. 67 att inte mer än hälften av den utbetalade sjukpenningen kan anses svara mot den retroaktivt utbetalade sjukersättningen. Den retroaktiva ersättningen till AA ska därför endast

Mål nr
33-12

minskas med belopp som svarar mot halv sjukpenning för den tid då hel sjukpenning betalades ut.

Högsta förvaltningsdomstolen finner sammanfattningsvis att sjukersättningen ska minskas med belopp som svarar mot halv sjukpenning för perioden augusti 2006 – juni 2008.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Nils Dexe, Kristina Ståhl (skiljaktig mening), Christer Silfverberg och Thomas Bull.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Emma Holm.

SKILJAKTIG MENING

Justitierådet Kristina Ståhl är av skiljaktig mening och anför följande.

Av bestämmelserna i 17 kap. 1 § första stycket AFL framgår att retroaktivt beviljad ersättning i vissa fall ska minskas om en annan ersättning redan har betalats ut för samma tid. Frågan i målet är hur den tidsperiod under vilken en sådan avräkning kan komma i fråga ska bestämmas. Är det tiden för den först utbetalade ersättningen (i detta fall sjukpenningen) eller den senare beviljade retroaktiva ersättningen (i detta fall sjukersättningen) som avgränsar den period under vilken ersättningarna ska samordnas?

Bestämmelserna i 17 kap. 1 § första stycket AFL är uppbyggda så att det först fastställs under vilka förutsättningar som en retroaktivt beviljad ersättning ska minskas (första meningen) och därefter anges hur minskningsbeloppet ska beräknas (andra meningen). Som förutsättning för att avräkning ska göras gäller att en ersättning har betalats ut och att en annan ersättning senare beviljas retroaktivt ”för samma tid som den tidigare utbetalade ersättningen”. I den bestämmelsen definieras således den relevanta tidsperioden som tiden för den första ersättningen. I nästa mening, som alltså endast handlar om beräkning av minskningsbeloppet, talas sedan om ”perioden” utan att någon ny tidsperiod definieras. Jag anser att den sistnämnda bestämmelsen inte kan läsas på annat sätt än som en hänvisning till den tidsperiod som anges i första meningen.

Oavsett vad som enligt förarbetena kan ha varit avsikten med bestämmelserna medger dessa därför enligt min mening ingen annan tolkning än att det är tiden för den först utbetalade ersättningen som avgränsar den tidsperiod under vilken ersättningarna ska samordnas. Som jag ser det saknas därmed laglig möjlighet att minska retroaktiv ersättning som avser perioder då annan ersättning inte har utgått.

Jag anser således att överklagandet borde ha bifallits.